

Študijná príručka: Východná Ázia

Táto príručka je navrhnutá na preskúmanie a upevnenie vašich vedomostí o geografických, prírodných, politických a kultúrnych aspektoch východnej Ázie na základe poskytnutých materiálov.

Kvíz: Overte si svoje vedomosti

Odpovedzte na nasledujúce otázky v rozsahu 2-3 viet na základe informácií z textu.

1. Opíšte Tibetskú náhornú plošinu a uvedte, ktoré významné geografické útvary ju obkolesujú.
2. Čím je významná sopka Fudžisan pre Japonsko a aké sú jej hlavné charakteristiky?
3. Aký je klimatický rozdiel medzi pobrežnými oblasťami a vnútrozemím východnej Ázie?
4. Vysvetlite význam rieky Chang Jiang pre Čínu a uvedte, aký významný projekt sa na nej nachádza.
5. Charakterizujte púšť Gobi, vrátane jej typu, príčiny nízkych zrážok a teplotných extrémov.
6. Aký je hlavný dôvod nerovnomerného rozmiestnenia obyvateľstva v Číne a kde sa sústreďuje väčšina populácie?
7. Popíšte hlavné zameranie hospodárstva Japonska a Taiwanu.
8. Aké sú hlavné rozdiely medzi Kórejskou republikou (Južná Kórea) a Kórejskou ľudovodemokratickou republikou (Severná Kórea)?
9. Čo je šintoizmus a ako sa prejavuje jeho vplyv v japonskej kultúre?
10. Aký je význam bambusu pre prírodu a hospodárstvo v regióne?

Kľúč správnych odpovedí

1. Tibetská náhorná plošina je najrozsiahlejšia a najvyššie položená plošina na svete s priemernou nadmorskou výškou 4 500 m. Obkolesujú ju niektoré z najvyšších pohorí sveta, ako sú Himaláje, Pamír, Hindúkuš, Karakoram a Ťanšan, a tiež púšť Gobi.
2. Fudžisan je najvyšší vrch Japonska, stále aktívna sopka s výškou 3 776 m, ktorá sa nachádza na ostrove Honšú. Pre Japoncov je to posvätná hora, ktorú každoročne navštevujú milióny veriacich, a je známa svojím symetrickým sopečným kužeľom a typickou snehovou čiapkou.
3. Pobrežné oblasti majú vyššiu vlhkosť vďaka letnému monzúnu z Tichého oceánu, čo zmierňuje priemerné teploty. Vnútrozemie je naopak suché, s priemernými zrážkami pod 250 mm a extrémnymi teplotnými výkyvmi medzi letom a zimou.
4. Chang Jiang, v preklade Dlhá rieka, je najdlhšia a najvodnatejšia rieka v oblasti. Nachádza sa na nej najvýkonnejšia vodná elektrárňa na svete, Tri rokliny, ktorá zásobuje elektrickou energiou čínske priemyselné podniky.
5. Púšť Gobi je štvrtá najväčšia púšť sveta a je príkladom studenej púšte v miernom podnebnom pásme. Jej nízke zrážky sú spôsobené vnútrozemskou polohou a zrážkovým tieňom horských masívov, pričom zažíva extrémne teplotné výkyvy od +45 °C v lete po -40 °C v zime.
6. Obyvateľstvo Číny je rozmiestnené veľmi nerovnomerne. Hornaté a púštne oblasti na západe sú riedko osídlené, zatiaľ čo väčšina populácie sa sústreďuje v pobrežných oblastiach, vo veľkých mestách a v úrodných údoliach a deltách riek ako Chang Jiang a Huang He.
7. Hospodárstvo Japonska sa zameriava na technologicky vyspelú výrobu automobilov, elektroniky, elektrotechnických zariadení a lodí, napriek nedostatku nerastných surovín. Taiwan sa špecializuje najmä na výrobu elektroniky, predovšetkým počítačovej.
8. Kórejská republika (juh) je demokratický štát s ekonomikou zameranou na výrobu automobilov a spotrebnej elektroniky. KĽDR (sever) je chudobná krajina ovládaná nedemokratickou komunistickou vládou, zameraná na ťažbu čierneho uhlia, kde odporcovia režimu často končia v pracovných táboroch.

9. Šintoizmus je japonské národné polyteistické náboženstvo, ktoré verí v božstvá (kami) ukryté v prírodných prvkoch. Jeho vplyv sa prejavuje v japonskom umení (ikebana), architektúre, zápasoch sumo, komiksoch (manga) a animovaných filmoch (animé).

10. Bambus je najrýchlejšie rastúca rastlina na svete a tvorí bambusové háje, ktoré sú domovom a hlavným zdrojom potravy pre chránené pandy veľké. Hospodársky je významný, čo dokazuje fakt, že Čína ročne vyprodukuje 45 miliárd drevených paličiek na jedenie.

Námety na esej

1. Analyzujte vzťah medzi geografickým povrchom východnej Ázie (pohoria, náhorné plošiny, nížiny) a rozmiestnením obyvateľstva a hospodárskych aktivít v Číne.
2. Porovnajte kultúrne zvyklosti a spoločenskú etiketu v Japonsku s európskymi normami, ako sú opísané v texte (pozdravy, očný kontakt, gestikulácia, stolovanie).
3. Diskutujte o environmentálnych problémoch, ktorým čelí Čína v dôsledku svojej rýchlo rastúcej ekonomiky a priemyselnej výroby, a uveďte konkrétne príklady z textu.
4. Na základe poskytnutých informácií opíšte politické a spoločenské rozdelenie Kórejského polostrova a jeho dôsledky na život obyvateľov v oboch štátoch.
5. Vysvetlite význam Tichooceánskeho ohnivého kruhu pre geografiu a život v Japonsku, pričom sa zamerajte na vznik ostrovov, sopečnú činnosť a časté zemetrasenia.

Slovník kľúčových pojmov

Pojem	Definícia
Ateizmus	Názor popierajúci existenciu Boha alebo bohov.
Bambus	Najrýchlejšie rastúca rastlina na svete, ktorá je v skutočnosti pevnou trávou. Tvorí domov a zdroj potravy pre pandy.
Čingischán	Historický vodca, ktorý na začiatku 13. storočia zjednotil mongolské kmene a začal vojenské výboje v strednej a východnej Ázii.
Fudžisan	Najvyšší vrch Japonska (3 776 m), aktívna sopka a posvätná hora pre Japoncov, charakteristická symetrickým kužeľom.
Huang He (Žltá rieka)	Známa čínska rieka, ktorá získava svoju typickú žltú farbu zo spraše, cez ktorú preteká.
Chang Jiang (Dlhá rieka)	Najdlhšia a najvodnatejšia rieka východnej Ázie, na ktorej sa nachádza vodná elektrárň Tri rokliny.

Jang	V kórejskej symbolike predstavujú pozitívne kozmické sily, znázornené červenou farbou na vlajke Kórejskej republiky.
Jin	V kórejskej symbolike predstavujú negatívne kozmické sily, znázornené modrou farbou na vlajke Kórejskej republiky.
Kami	Božstvá uctievané v šintoizme, ktoré sú podľa viery ukryté v prírodných prvkoch.
KĽDR	Skratka pre Kórejskú ľudovodemokratickú republiku (Severná Kórea), komunistický štát s nedemokratickou vládou.
Kôň Przewalského	Divoký kôň žijúci v Mongolsku a na púšti Gobi, ktorého si miestni pastieri zdomácnili a používajú ho ako dopravný prostriedok.
K-pop	Špecifický žáner juhokórejskej populárnej hudby, ktorý si získal celosvetovú popularitu.
Maglev	Typ vlaku, ktorý využíva elektromagnetické sily na to, aby sa vznášal tesne nad traťou bez dotyku s koľajnicami. Čína vyvinula najrýchlejší takýto vlak na svete.
Monzún	Sezónny vietor, ktorý v lete prináša vlhkosť z Tichého oceánu do pobrežných oblastí východnej Ázie.
Panda veľká	Ohrozený druh medveďa s typickým čierno-bielym sfarbením, ktorý slúži ako kamufláž. Žije v bambusových hájoch, ktoré sú jeho zdrojom potravy. Je symbolom WWF.
Púšť Gobi	Najväčšia púšť v Ázii, ktorá je príkladom studenej púšte v miernom podnebnom pásme s extrémnymi teplotnými výkyvmi.

Sakura	Japonská čerešňa, známa svojimi hustými ružovými kvetmi v máji. Je jedným z národných symbolov Japonska.
Spraš	Jemný materiál, ktorý tvorí podložie, cez ktoré preteká rieka Huang He, a dodáva jej žltú farbu. Na spraši sa vytvorila úrodná černozem.
Sumo	Tradičný japonský zápas, ktorý je národným športom Japonska.
Šintoizmus	Japonské národné a polyteistické náboženstvo založené na viere v kami (božstvá v prírode).
Taekwondo	Bojový šport, ktorý vznikol v Južnej Kórei.
Tibetská náhorná plošina	Najrozsiahlejšia a najvyššie položená plošina na svete, s priemernou nadmorskou výškou 4 500 m n. m.
Tri rokliny	Názov najvýkonnejšej vodnej elektrárne na svete, postavenej na rieke Chang Jiang v Číne.
Turfanská preliačina	Najnižšie položené miesto vo východnej Ázii s nadmorskou výškou -154 m.
Veľká čínska nížina	Nízko položená a husto osídlená oblasť pozdĺž východného pobrežia Číny, ktorá je poľnohospodársky intenzívne využívaná vďaka úrodnej černozemi.